
**COVID-19: RESTRICȚII, PIERDERI ȘI STIMULENTE ECONOMICE.
ANALIZĂ LA NIVEL EUROPEAN ȘI GLOBAL**

**COVID-19: RESTRICTIONS, ECONOMIC LOSSES AND INCENTIVES.
EUROPEAN AND GLOBAL OVERVIEW**

Virginia CÂMPEANU*

Institutul de Economie Mondială – Academia Română, București, România

Vă rugăm să citați acest articol astfel:

Câmpeanu, Virginia (2020). *COVID-19: Restricții, pierderi și stimulente economice . Analiză la nivel european și global*, EUROINFO, 4 (1), pp. 3-20

Rezumat

Epidemia de coronavirus (COVID-19) s-a declanșat în decembrie 2019 într-un mare oraș din China, Wuhan cu o populație de circa 20 de milioane de locuitori, similară cu a României. Viteza enormă de propagare a virusului în interiorul Chinei, dar mai ales în afara granițelor, a determinat Organizația Mondială a Sănătății (OMS) să declare, la data de 30 ianuarie 2020, „stare de urgență globală pentru sănătatea publică” (pandemie). La jumătatea lunii martie a.c., epicentrul epidemiei s-a mutat din Asia în Europa, unde numărul cazurilor continuă să crească, iar 6 din primele 10 țări cu cele mai multe cazuri și decese cauzate de COVID-19 sunt membre ale Uniunii Europene.

Obiectivul acestui articol este relevarea rezultatelor unei analize a incidenței COVID-19 pe plan european și global până în ultima decadă a lunii martie 2020, pagubele economice înregistrate de țările afectate de pandemie și consecințele la nivel global (recesiune și scădere sensibilă a comerțului internațional). În ultima parte a articolului prezentăm studii de caz, pe trei țări dezvoltate- Franța, Marea Britanie și SUA- pentru a releva în special plaja largă de stimulente guvernamentale inițiate de acestea pentru salvarea economiei și a locurilor de muncă, care se pot adapta de la țară la țară funcție de resurse.

Cuvinte cheie: COVID-19, sănătate publică și dezvoltare economică, cheltuieli și politici guvernamentale, cheltuieli guvernamentale și programe de bunăstare, UE, Franța, Marea Britanie, SUA

Clasificare JEL: E71, I150, I180, H51, H530

Abstract

The viral epidemic COVID-19 started in December 2019 in a large city of China, Wuhan with a population of about 20 million, similar to that of Romania. The huge speed of virus spread inside China, then outside the borders has determined the World Health Organization (WHO) to declare on January 30, 2020, "Global emergency for public health" (pandemic). In mid-March, the epicentre of the epidemic moved from Asia to Europe, where the number of cases continues to grow and 6 of the first 10 countries with the most cases and deaths caused by COVID-19 are members of the European Union. The objective of this article is to reveal the results of an analysis regarding the incidence of coronavirus COVID-19 on a European and global level by the last decade of March 2020, the economic losses registered by the affected countries and the consequences at a global level (recession and significant decrease of international trade). In the last part of the article, we present case studies on three developed countries - France, the United Kingdom and the USA - in particular to reveal the wide range of government incentives government incentives initiated by them to save the economy and jobs, which can be adapted from country to country depending on resources.

Key words: COVID-19, public health and economic development, government expenditures and policies, government expenditures and welfare programs; EU, France, UK, USA.

JEL Classification: E71, I150, I180, H51, H530

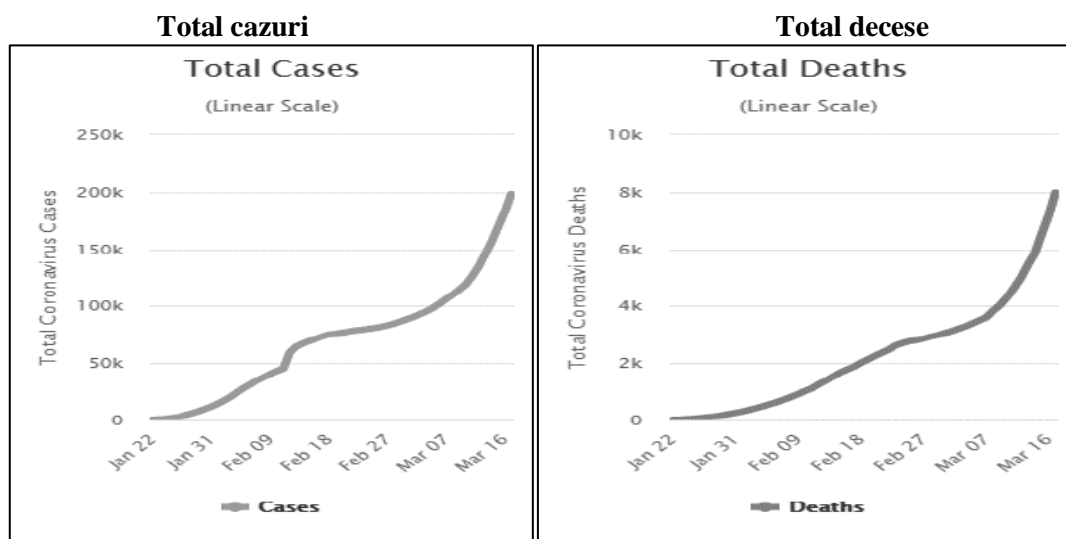
* Autor de contact: Prof. Dr. Virginia Câmpeanu, e-mail: virginiacampeanu@iem.ro

1. Incidența coronavirus COVID-19 pe plan global și european- până în ultima decadă a lunii martie 2020

Coronavirusul COVID-19 afectează 170 de țări și teritorii de pe întregul mapamond. În decurs de numai două luni de la începutul răspândirii virusului în afara Chinei (22 ianuarie a.c.), statisticile internaționale declară la 18 martie a.c. 208.184 cazuri (+9.966 cazuri față de ziua anterioară) și 8.272 de decese (+ 305 cazuri) înregistrate pe plan mondial, precum și un număr de 82.902 persoane restabilite după contaminare (Worldometers, 18/03/2020). Raportate la numărul populației mondiale, numărul cazurilor de contaminare cu COVID-19 reprezintă 0,003%. Aceste cifre sunt indicative pentru moment, pentru că se schimbă nu de la o zi la alta, ci de la oră la oră cu adăugarea a noi și noi cazuri, într-o creștere exponențială (Grafic 1).

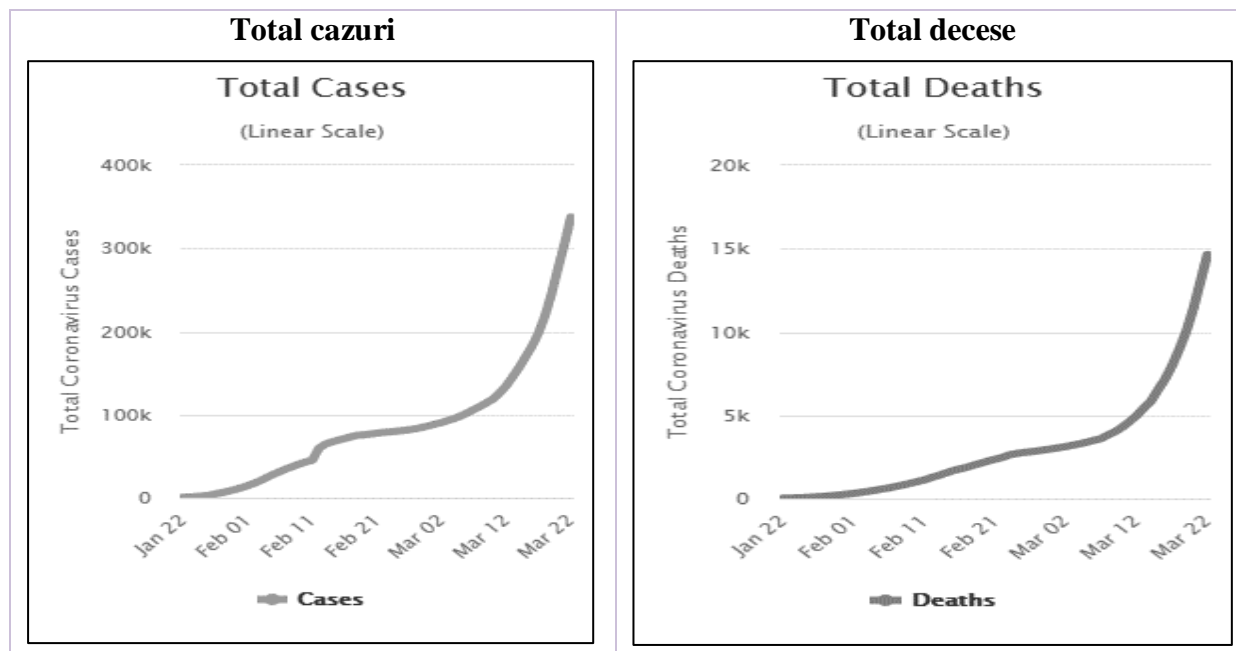
Viteza enormă de propagare a virusului a determinat Organizația Mondială a Sănătății (OMS) să declare la 30 ianuarie 2020 „Stare de urgență globală pentru sănătatea publică” (pandemie).

Grafic 1: Evoluția numărului de cazuri de contaminare cu COVID-19 și a numărului de decese pe plan mondial, în perioada 22 ianuarie-18 martie 2020

Sursa: Worldometers. 2020. 18/03

La mai puțin de o săptămână distanță, configurația curbelor (Grafic 2) la nivel mondial nu arată aplatizarea, ci intensificarea și creșterea substanțială a numărului de cazuri de infectare cu COVID-19, cu peste 150 mii de noi cazuri și aproape dublarea numărului de decese, chiar în condițiile luării de măsuri restrictive de circulație a persoanelor pentru distanțare socială, practic în toate țările afectate.

Grafic 2: Evoluția numărului de cazuri de contaminare cu COVID-19 și a numărului de decese pe plan mondial, în perioada 22 ianuarie-23 martie 2020

Sursa: Worldometers. 2020. 23/03

Analiza pe țări relevă că cele mai afectate 10 țări de epidemie au un număr de cazuri cuprinse între 2-80 mii, în funcție de momentul în care au fost contaminate și de perioada de incubație¹ a virusului, estimată între 2-14 zile (OMS, NHC- China și CDC- SUA). La jumătatea lunii martie a.c., epicentrul epidemiei s-a mutat din Asia în Europa, unde numărul cazurilor continuă să crească, iar 6 din primele 10 țări cu cele mai multe cazuri și decese cauzate de COVID-19 sunt membre ale Uniunii Europene (Tabel 1).

Tabel 1: Incidența COVID-19, pe țări, la 18.03.2020

Țara	Total cazuri COVID-19	Noi cazuri 18/03	Total decese	Noi decese 18/03	Număr total de locuitori mii	Număr cazuri/Număr locuitori %
China	80.894	+13	3.237	+11	1.439.353	0,005
Italia	31.506	-	2.503	-	60.462	0,05
Iran	17.361	+1.192	1.135	+147	83.993	0,02
Spania	13.910	+2.084	623	+90	46.755	0,03
Germania	10.120	+753	27	+1	83.784	0,01
Coreea de Sud	8.413	+93	84	+3	51.269	0,01
Franța	7.730	-	175	-	65.273	0,01
SUA	7.339	+928	116	+7	331.002	0,002
M. Britanie	2.626	+676	71	-	67.886	0,003
Olanda	2.051	+346	58	-	17.135	0,01
Austria	1.646	+314	4	-	9.006	0,02
R. Cehă	464	+30	0	-	10.709	0,004

¹ Perioada cuprinsă de la expunerea la virus până la dezvoltarea simptomelor

ORIENTĂRI STRATEGICE ALE UE

Țara	Total cazuri COVID-19	Noi cazuri 18/03	Total decese	Noi decese 18/03	Număr total de locuitori mii	Număr cazuri/Număr locuitori %
Grecia	387	-	5	-	10.423	0,003
Israel	433	+96	0	-	8.655	0,005
Polonia	251	+13	5	-	37.847	0,0006
România	246	+29	0	-	19.238	0,001
Bulgaria	81	-	2	-	6.948	0,001
Ungaria	58	+8	1	-	9.660	0,0006
TOTAL MONDIAL	208.184	9.966	8.272	305	7.772.352	0,003

Sursa: Calculat și realizat de autor pe baza Worldometers, 18/03/2020

Incidența cazurilor în Uniunea Europeană, Spațiul Economic European și Marea Britanie este mai mare decât cea la nivel global, fiind afectată circa 0,01% din populația zonei. Centrul European de Prevenire și Control al Bolilor (ECDC)² raportează 70.989 cazuri și 3309 decese cauzate de COVID-19 în perioada 22 ianuarie- 18 martie a.c., ceea ce reprezintă circa o treime din cazurile la nivel mondial.

Cele mai multe cazuri de COVID-19 din Uniunea Europeană se înregistrează în Italia- cea mai grav atinsă -, Spania, Germania și Franța, state care, deși au instituit restricții dure pentru a preveni cetățenii să-și părăsească domiciliile și a răspândi virusul, nu au obținut deocamdată o atenuare a trendului ascendent al contaminării și al mortalității. Țările Central și Est Europene membre ale Uniunii Europene sunt afectate, dar numărul declarat de persoane contaminate cu COVID-19 este comparativ mai mic, dar în creștere. În *România*, cu 576 cazuri la 23 martie a.c., dinamica cazurilor este moderată, sub influența măsurilor preventive luate rapid după explozia de cazuri în Italia.

2. Pagube economice și efecte sociale dezastruoase

Salvarea vieții locuitorilor și instituirea măsurilor de prevenție, odată cu accelerarea contaminării cu noul Coronavirus, constituie grija primordială pentru guverne, chiar dacă pierderile economice induse sunt cauzatoare de recesiune economică, care devine globală. Măsurile de prevenție, instituite de guvernele statelor afectate, pentru limitarea numărului de victime ale COVID-19 au o trăsătură comună, anume „*distanțarea socială*”, aplicată în momente și forme diferite de la o țară la alta, care afectează dreptul la liberă circulație a locuitorilor în interiorul și exteriorul granițelor pe o perioadă care este provizoriu definită, cu posibilitatea de prelungire în funcție de evoluțiile ulterioare. Unele state au impus respectarea distanțării sociale sub semnul contravențiilor penale, al decretării stării de urgență și /sau chiar închiderea granițelor (ca de exemplu, în spațiul Schengen al Uniunii Europene și în SUA).

Într-o primă fază, cele mai afectate de întreruperea/ reducerea activităților au fost serviciile de transport aerian și rutier, rețelele de hoteluri și restaurante, industria de petrecere

² Agenție a Uniunii Europene

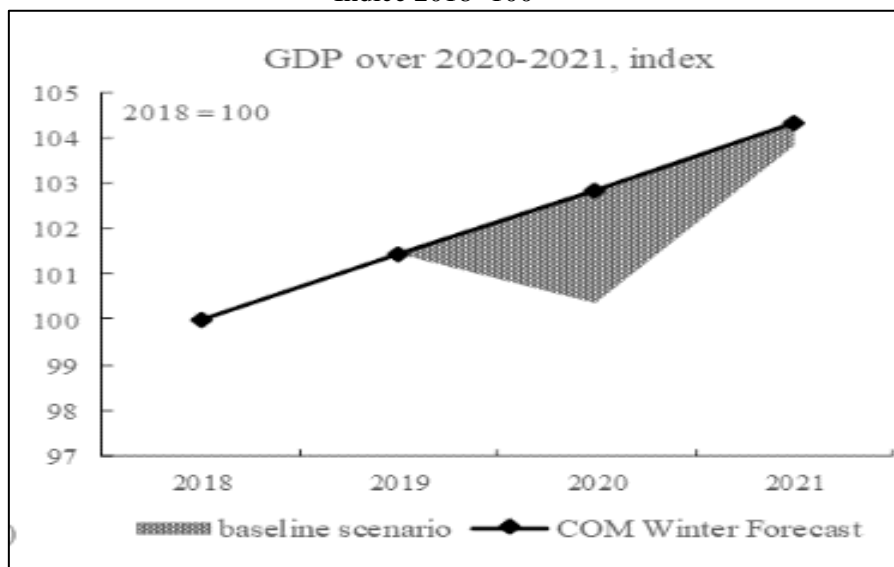
ORIENTĂRI STRATEGICE ALE UE

a timpului liber, școlile și universitățile, apoi, treptat orice activități economice colective, ce nu permit respectarea distanței între persoane și constituie amenințare la sănătatea publică.

La ora actuală, pandemia a perturbat lanțurile de aprovizionare, a încetinit comerțul global, cu efecte negative predictibile asupra veniturilor întreprinderilor și ale angajaților.

Grafic 1: Impactul estimat al pandemiei de COVID-19 asupra economiei UE: evoluția PIB in 2020-2021

Indice 2018=100

Sursa: Comisia Europeană (2020 a)

Presa americană (BioTrust, 2020, 22.03) descrie un tablou sumbru a ceea ce se întâmplă la ora actuală în Statele Unite: „Mii de evenimente au fost anulate; școlile, restaurantele, barurile și cluburile au fost închise; iar sistemele de tranzit sunt blocate. Granițele au fost închise. La nivel național, în magazinele alimentare... rafturile sunt goale, coada se întinde în afara ușilor magazinelor, cu ore de așteptare doar pentru a intra în magazin, iar puținele produse existente sunt raționalizate. Carne și surse de proteine de calitate? Aproape inexistente”.

În afara alimentelor și a produselor de primă necesitate, măsurile de distanțare socială impuse în fiecare țară afectată de COVID-19 pentru atenuarea răspândirii virusului și a dinamicii contaminărilor au condus la scăderi dramatice ale cererii pentru servicii și produse, generând reducerea accentuată a cererii agregate la nivel global, reflectată de reducerea abruptă a prețului țițeiului pe piața internațională, la mai puțin de 25 USD/ baril (60 USD/baril înainte de pandemie). Potrivit unui scenariu pesimist al Citigroup din 20 martie a.c., prețul țițeiului WTI va continua să scadă ajungând la 5 USD/baril, iar cel al țițeiului Brent la 10 USD/baril (Oil& Energy Insider, London, 20 martie 2020). Multe întreprinderi nu au suficiente lichidități pentru a face față reducerii cererii de consum, existând riscul închiderii afacerilor, ce afectează nu numai economia unei țări, dar și angajații și familiile acestora.

Aceste evoluții rapide conduc la încetinirea creșterii economice, chiar la recesiune economică, și pierderea locurilor de muncă pentru milioane de oameni de pe întregul glob. Așa cum arată Reichlin (2020), „*recesiunea sincronizată la nivel global este mult mai gravă și de mai lungă durată decât cea la nivelul individual al economiilor naționale și lovește puternic economiile deschise, precum economia Uniunii Europene*”.

3. Individualism, izolaționism, dar și planuri de coordonare ale guvernelor pentru salvarea economiei și a locurilor de muncă

Șocul sever provocat de spectrul intrării în recesiune la nivel național și global a determinat guvernele din fiecare țară să ia măsuri de contracarare a efectelor negative în plan economic, induse de epidemie și de măsurile corespunzătoare dure pentru salvarea de vieți omenești. Așa cum măsurile de limitare a numărului de persoane contaminate au avut o trăsătură comună în toate țările, anume „*distanțarea socială*”, în plan economic măsurile au o trăsătură comună anume, „*individualism și chiar izolaționism*” (adică fără măsuri coordonate între state, ca de exemplu între UE și SUA în cazul stabilirii reducerii unilaterale de către FED-ul american a dobânzilor de referință la nivelul de 0-0,25%).

Principala preocupare a țărilor membre ale Uniunii Europene este rezolvarea individuală a gravelor probleme cu care se confruntă și, în mult mai mică măsură, acordarea de sprijin una alteia (Toynbee, 2020). Pe de altă parte, Uniunea Europeană, care se confruntă cu dimensiunea limitată a bugetului după Brexit, consideră că ***răspunsul fiscal principal la Coronavirus va veni din bugetele naționale ale statelor membre***. În schimb, Comisia Europeană a anunțat un plan european de coordonare pentru contracararea impactului economic negativ al noului Coronavirus.

3.1 Uniunea Europeană -răspuns economic coordonat la amenințarea COVID-19

În încercarea de atenuare a individualismului, Comisia Europeană a subliniat recent două priorități ale Uniunii în conjunctura actuală: a) funcționarea liberă a Pieței interne unice, fără restricționarea transportului și b) protecția dreptului cetățenilor europeni la liberă circulație. În relațiile statelor membre cu statele non membre ale UE, s-a anunțat suspendarea tuturor călătoriilor, dar această măsură mărește tendința de izolaționism.

Totodată, Comisia Europeană a inițiat un plan de coordonare a statelor membre în găsirea de soluții. Astfel, la data de 13 martie a.c., Comisia Europeană a anunțat un plan european de coordonare pentru contracararea impactului economic negativ al noului Coronavirus.

În elaborarea planului de coordonare, Comisia Europeană a analizat situația actuală determinată de pandemie, cu perturbarea lanțurile de aprovizionare globale, volatilitatea pe piețele financiare, șocurile cererii consumatorilor cu impact negativ în sectoare cheie precum transport și turism; scăderea piețelor bursiere europene cu aproximativ 30% față de mijlocul

ORIENTĂRI STRATEGICE ALE UE

lunii februarie, cea mai accentuată scădere lunară de la începutul crizei financiare din 2008, precum și incertitudinea ridicată cu privire la dezvoltarea focarului epidemic în săptămânile și lunile următoare. În aceste condiții, Comisia Europeană acționează pentru a combate și a atenua consecințele socio-economice ale pandemiei, pregătind o redresare rapidă din acest șoc.

Prezentăm în sinteză obiectivele și măsurile inițiate de Comisia Europeană în Comunicarea către Parlamentul European din 13 martie 2020 (Comisia Europeană, 2020 b).

Obiectivele specifice se referă la asigurarea integrității Pieței unice, prin:

- a) asigurarea aprovizionării sistemelor de sănătate ale statelor membre, prin conservarea lanțurilor valorice de producție și distribuție;
- b) sprijinirea cetățenilor europeni pentru a se asigura că veniturile și locurile de muncă nu sunt afectate în mod disproporționat de pandemie;
- c) sprijinirea firmelor, în special a întreprinderilor mici și mijlocii (IMM);
- d) asigurarea lichidității sectorului financiar și combaterea unei recesiuni amenințătoare prin acțiuni la toate nivelurile;
- e) asigurarea unui cadru care să permită statelor membre să acționeze decisiv într-un mod coordonat.

Măsuri de coordonare

- **Măsuri pentru asigurarea aprovizionării sistemelor de sănătate ale statelor membre**
 - Comisia ia toate măsurile necesare pentru a asigura furnizarea adecvată de echipamente de protecție în toată Europa. Orice măsură națională planificată, care restricționează exportul și accesul la echipamentele medicale și de protecție trebuie notificată Comisiei, care urmează să informeze celelalte state membre cu privire la aceasta. În cazul în care statele membre nu își adaptează suficient normele, Comisia va lua măsuri legale.
 - Unele măsuri naționale împiedică exportul de bunuri esențiale în țări terțe ale UE, obiectivul final fiind justificat de păstrarea viabilității sistemelor de asistență medicală ale UE. În cazul în care exporturile către țări terțe ar putea compromite capacitatea de reacție a UE la focarul COVID-19, Comisia poate lua măsuri, instituind un sistem de autorizații pentru exportul anumitor produse.
- **Măsuri în domeniul transportului**
 - După introducerea interdicțiilor de intrare la frontierele terestre sau restricțiile pentru șoferii care accesează anumite state membre, Comisia lucrează cu statele membre pentru ca indiferent de modul de transport, să se asigure continuitatea economică, garantarea fluxului de mărfuri și a lanțului de aprovizionare, călătoriile esențiale, precum și funcționarea pieței interne și siguranța transporturilor.
 - Comisia propune legislație țintită pentru a permite companiilor aeriene să-și ajusteze capacitatea, având în vedere scăderea cererii cauzate de focarul de COVID-19.

- **Mobilizarea bugetului european și a grupului Băncii Europene de Investiții**
 - *Măsuri privind lichiditatea. Sprijin pentru firme, sectoare și regiuni.* Din bugetul UE se va disponibiliza în săptămânile următoare suma de 1 miliard de euro ca garanție pentru Fondul European de Investiții (FEI) pentru a sprijini cu aproximativ 8 miliarde de euro finanțarea capitalului de lucru și pentru a ajuta cel puțin 100.000 de IMM-uri europene. Sprijinul va fi canalizat prin instrumentele³ existente ale programelor FEI care sprijină investițiile.
 - *Permiterea întârzierii rambursărilor la împrumuturi* - vor fi puse în aplicare sub aceleași instrumente pentru companiile afectate, atenuând tensiunea din finanțele lor.
- **Menținerea fluxului de lichidități pentru economie- sprijin pentru sectorul bancar**
 - Băncile trebuie să aibă o lichiditate adecvată pentru a acorda credite clienților lor. Comisia ia notă de deciziile de politică monetară ale BCE anunțate la 12 martie 2020. Băncile trebuie să poată folosi această lichiditate suplimentară pentru a oferi noi credite întreprinderilor și gospodăriilor, după caz.
 - Cadrul UE permite guvernelor naționale să ofere, dacă este cazul, sub formă de garanții de stat, sprijin pentru bănci, dacă ele însele întâmpină dificultăți în accesarea lichidității. Cu toate că nu există dovezi că băncile întâmpină în prezent restricții de lichiditate, o astfel de situație ar putea apărea pentru unele bănci, dacă criza se agravează semnificativ. În astfel de circumstanțe, băncile nu ar putea să își mențină capacitatea de a acorda împrumuturi economiei.
- **Atenuarea impactului asupra ocupării forței de muncă**
 - Sunt necesare măsuri specifice pentru a atenua impactul asupra ocupării forței de muncă pentru indivizi și cele mai afectate sectoare, atunci când producția este întreruptă sau scad vânzările.
 - Schemele de muncă de scurtă durată ce permit reducerea temporară a programului de lucru, în timp ce sprijină veniturile lucrătorilor, s-au dovedit eficiente în 17 state membre care au în prezent o formă de astfel de sistem în vigoare. Ar putea fi util să se extindă aceste scheme în întreaga UE. Mai mult decât atât, extinderea temporară a remunerației pentru bolnavii de coronavirus sau modificările la regimul de prestații de șomaj pot servi pentru a sprijini veniturile gospodăriilor. Promovarea telemuncii ar putea de asemenea să diminueze impactul.

³ sprijin care va veni din sursele de mai jos și utilizat în felul următor:

- 500 milioane EUR din fondul de garantare FEIS UE vor fi alocate COSME-Garanții de credite în următoarele săptămâni;

- 100 milioane EUR din fondul de garantare FEIS UE vor fi alocate la InnovFin - Garanții pentru IMM-uri pentru a deveni disponibile în următoarele săptămâni;

- 250 de milioane de euro sunt deja disponibile în cadrul ferestrei de infrastructură și inovare a FEIS și vor fi redirecționate către instrumente de sprijin pentru IMM-uri, atunci când este posibil, într-un efort concertat cu băncile promoționale naționale ale UE și Instituții;

- 150 de milioane de euro vor fi realocați în cadrul ferestrei IMM-uri FEIS de la instrumente care susțin intervenții specifice pe termen mai lung, la acțiuni pe termen mai scurt, cu efect mai rapid

➤ ***Inițiativa de investiții ca răspuns la coronavirus***

- Comisia propune să direcționeze 37 de miliarde de euro în cadrul politicii de coeziune către focarul COVID-19 și să aplice pe deplin în 2020 prin proceduri excepționale și accelerate.
- Toate cheltuielile potențiale pentru lupta împotriva focarului COVID-19 să fie ***eligibile începând cu 1 februarie 2020 pentru finanțare din cadrul fondurilor structurale***, astfel încât statele membre să poată cheltui mijloacele cât mai rapid pentru a lupta împotriva focarului. În plus, Comisia propune să permită transferul unor sume importante de fonduri în cadrul programelor într-un mod simplificat.
- Aceste măsuri ar trebui să permită tuturor statelor membre să reprioritizeze și să ghideze sprijinul în săptămânile următoare spre locul unde este cel mai necesar. De exemplu: a) să ofere asistență sistemului de sănătate, prin finanțarea echipamentelor medicale și a medicamentelor, facilități de testare și tratament, prevenirea bolilor, e-sănătate, furnizarea de echipamente de protecție, dispozitive medicale, pentru a adapta mediul de lucru în sectorul de sănătate și pentru a asigura accesul la îngrijirea sănătății pentru grupurile vulnerabile ; b) să furnizeze lichidități corporațiilor pentru a face față șocurilor financiare pe termen scurt legate de criza Coronavirus, care acoperă de ex. capitalul de lucru al IMM-urilor pentru a face față pierderilor cauzate de criză, cu o atenție specială asupra sectoarelor care sunt în mod deosebit de lovite; c) să susțină temporar schemele naționale de lucru pe timp scurt care ajută la amortizarea impactului șocului, în combinație cu măsuri de perfecționare și recalificare.

➤ ***Ajutor de stat⁴***

- Având în vedere dimensiunea limitată a bugetului UE, ***răspunsul fiscal principal la Coronavirus va veni din bugetele naționale ale statelor membre***. Normele UE privind ajutorul de stat permit statelor membre să întreprindă acțiuni rapide și eficiente pentru a sprijini cetățenii și companiile, în special IMM-urile, care se confruntă cu dificultăți economice din cauza focarului COVID-19.
- În primul rând, statele membre pot decide să ia măsuri aplicabile tuturor companiilor, de exemplu subvenții salariale și suspendarea plății impozitelor corporative și pe valoarea adăugată sau contribuții sociale.
- În al doilea rând, statele membre pot acorda sprijin financiar direct consumatorilor, de ex. pentru serviciile anulate sau biletele care nu sunt rambursate de operatorii în cauză, fără implicarea Comisiei.

⁴ Comisia Europeană. (2020 c)

ORIENTĂRI STRATEGICE ALE UE

- În al treilea rând, sub rezerva aprobării Comisiei, să răspundă nevoilor acute de lichiditate și să sprijine companiile care se confruntă cu falimentul din cauza focarului COVID-19 (pe baza art. 107 alineatul (3) litera (c) TFUE).
 - Sub rezerva aprobării Comisiei, să se acorde ajutor de stat pentru a compensa companiile pentru pagubele suferite în circumstanțe excepționale, cum ar fi cele cauzate de focarul COVID-19. Aceasta include măsuri pentru compensarea companiilor din sectoarele care au fost afectate în mod deosebit (de exemplu, transport, turism și ospitalitate) și măsuri pentru compensarea organizatorilor evenimentelor anulate pentru daunele suferite din cauza focarului.
 - În fine, se poate aplica o varietate de măsuri suplimentare, cum ar fi Regulamentul de minimis și Regulamentul general de scutire pe categorii, care pot fi, de asemenea, puse în aplicare de către statele membre imediat, fără implicarea Comisiei.
- **Utilizarea flexibilității complete a cadrului fiscal european**
- Această măsură include sprijin pentru companii din sectoare și domenii specifice care se confruntă cu perturbarea producției sau a vânzărilor și, prin urmare, sunt afectate de o reducere a lichidității, în special a IMM-urilor. Acțiunea ar putea include:
 - Măsuri fiscale destinate firmelor din regiunile și sectoarele afectate (de exemplu, plata amânată a impozitelor pe profit, a contribuțiilor la asigurările sociale și TVA; avansarea plăților guvernamentale și restanțelor; reduceri fiscale; sprijin financiar direct)
 - Garanții pentru bănci pentru a ajuta companiile cu capital de lucru și garanții la export, eventual completate cu măsuri de supraveghere.
 - Atunci când evaluează conformitatea cu normele fiscale ale UE, Comisia va propune Consiliului **să excludă efectul bugetar al măsurilor fiscale unice luate pentru a contrabalansa efectele economice ale COVID-19**. Pactul de stabilitate și creștere poate suporta cheltuielile excepționale vizate. Pot fi considerate cheltuieli bugetare unice măsurile de sprijin, cum ar fi cele urgente necesare pentru a) a urmări și trata pandemia, ii) a asigura sprijinul pentru lichidități pentru firme și sectoare și iii) pentru a proteja locurile de muncă și veniturile lucrătorilor afectați.
 - Comisia este pregătită să propună Consiliului ca instituțiile Uniunii să activeze clauza generală de salvare generală pentru a beneficia de un sprijin mai general asupra politicii fiscale. Această clauză - în cooperare cu Consiliul - suspendă ajustarea fiscală recomandată de Consiliu în cazul unei crize economice grave pentru zona euro sau UE în ansamblu.

4. Studii de caz relevante pe plan european și global: Franța, Marea Britanie, SUA

Vom prezenta în continuare o analiză a restricțiilor, pagubelor economice și stimulentele guvernamentale de redresare a economiei la nivelul individual al unor țări. Alegerea țărilor analizate s-a făcut în funcție de relevanța lor în plan european și global. Scopul nostru este de a releva plaja largă de restricții impuse pentru frânarea extinderii pandemiei și de stimulente pentru susținerea economiilor naționale/ locurilor de muncă, considerând că cifrele avansate de guvernele acestor state sunt mai puțin relevante pentru România, țară cu o populație și un PIB incomparabil mai mici.

4.1 Franța

Distanțare socială dură în războiul declarat contra pandemiei

Dezastrul produs de COVID-19 în Italia prin amploare, durată și intensitate, cu contaminări și victime în masă, care continuă în fiecare zi să sporească, a determinat ca Franța, prin președintele Emmanuel Macron, să instituie cele mai dure restricții de prevenție a răspândirii virusului, pentru salvarea vieții locuitorilor și atenuarea pagubelor economice. Potrivit direcției sanitare franceze, situația se agravează, cazurile de infecții cu coronavirus dublându-se la fiecare patru zile. Președintele Macron a declarat că „suntem în război contra virusului”, iar soluțiile trebuie să fie pe măsură. Într-o declarație televizată (16.03. 2020), președintele Franței a anunțat noi măsuri care, începând cu ziua următoare, restricționează circulația persoanelor pe străzile din Franța, făcând apel ca lumea să stea acasă.

Restricțiile anunțate în Franța au fost programate pentru cel puțin 15 zile, până la sfârșitul lunii martie. După Braun (2020), aproximativ 100.000 de polițiști au fost dislocați pentru a verifica mișcările oamenilor și au aplicat o amendă de 135 de euro pentru 18.000 de persoane care au încălcat regulile. Trei zile mai târziu însă, președintele Macron, dezamăgit că oamenii nu iau în serios măsurile de blocare, a convocat împreună cu premierul și cu miniștrii implicați un consiliu de apărare pentru 20 martie, care ar putea decide prelungirea cu două săptămâni a măsurilor existente de izolare a persoanelor.

Cum mai multe țări ale UE au închis unilateral frontierele în ultimele zile în încercarea de a opri răspândirea coronavirusului, la îndemnul președintelui francez, Comisia Europeană a propus ca blocul comunitar să acționeze într-o manieră mai unificată și să restricționeze pentru 30 de zile intrarea în întreaga Uniune Europeană. Sunt exceptați rezidenții pe termen lung, membrii familiei locuitorilor permanenți și diplomații UE, precum și lucrătorii transfrontalieri, de asistență medicală și persoanele care transportă mărfuri.

Pierderi economice

Multe activități economice au fost suspendate în Franța, ca urmare a măsurilor de distanțare socială. Potrivit declarațiilor oficiale, peste 3,5 milioane de afaceri se găsesc în această situație. Una dintre industriile cele mai lovite este și industria aeronautică/ aviatică. Numai compania Air France a redus activitatea cu 90%. Potrivit declarațiilor ministrului francez al economiei și finanțelor, Bruno Le Maire, guvernul Franței estimează scăderea cu 1% a Produsului Intern Brut și recesiune în anul 2020. În ce privește datoria publică, se anticipează că în acest an va depăși 100% din PIB (RTL, 17 martie 2020).

Stimulente pentru susținerea economiei naționale

Ministrul francez al economiei și finanțelor, Le Maire a anunțat un pachet de sprijinire a IMM și altor sectoare afectate, în valoare de 45 miliarde de euro. Stimulentul de 45 de miliarde de euro va lua în principal forma unor contribuții reduse la asigurările sociale pentru o sumă de 35 de miliarde de euro, pe care statul ar putea să le recupereze parțial mai târziu. Din restul sumei, 8,5 miliarde de euro se vor folosi pentru acoperirea beneficiilor pentru șomaj legate de angajarea forțată part-time, iar cel puțin 2 miliarde de euro pentru un fond de solidaritate pentru persoane fizice autorizate și proprietari de magazine.

Guvernul va sprijini totodată creditorii, acordând garanții pentru împrumuturi bancare de peste 300 miliarde de euro și va implementa măsuri speciale pentru sprijinirea industriei aeronautice/aviatice. Această măsură se corelează și cu decizia luată la nivelul Uniunii Europene (RTL, 17 martie 2020) de a acorda statelor membre ale UE garanții bancare în valoare de 1.000 miliarde de euro, pentru a asigura lichiditate și cash flow pe piața internă.

Adresându-se națiunii, președintele Macron a repetat de trei ori că statul va acționa pentru a proteja capacitățile de producție ale companiilor „oricât ar costa”.

4.2 Marea Britanie

Măsuri graduale de distanțare socială contra pandemiei

Marea Britanie a avut o abordare a pandemiei atipică față de alte țări europene ca Italia, Spania, Franța, s.a.. Guvernul britanic a preferat adoptarea graduală a măsurilor de distanțare socială, funcție de numărul și gravitatea cazurilor înregistrate. Oficialii britanici au declarat că pot lua măsuri suplimentare „în momentul celui mai mare risc”.

La începutul lunii martie restricțiile au fost adresate rezidenților de peste 70 de ani cu anumite afecțiuni, cărora li s-a cerut să rămână acasă; s-a precizat că autoizolarea la domiciliu sau carantina ar putea dura până la 4 luni; câteva zile mai târziu, după înregistrarea a 35 de decese cauzate de COVID-19, au fost impuse noi măsuri referitoare la necesitatea izolării acasă a celor bolnavi, dar numai pentru 7 zile (World News, 2020, March 15).

Într-o declarație publicată pe 16 martie, un grup de oameni de știință și-a exprimat îngrijorarea că în săptămânile următoare, întârzierea măsurilor de distanțare socială la scară mai largă ar putea duce la poveri substanțiale la nivelul sistemului de sănătate publică din Marea Britanie. Răspunzând, Guvernul a făcut apel la producători să își reia liniile de producție pentru a începe să producă mai multe ventilatoare și a anunțat că ar putea transforma unele hoteluri în spitale pentru pacienții cu coronavirus, care nu pot fi tratați în spitalele publice supra-aglomerate.

Primul ministru Boris Johnson a sporit în mod semnificativ combaterea coronavirusului cu noi măsuri stricte de distanțare socială, cerându-se populației să nu iasă din casă pentru probleme ne-esențiale, iar de la 21 martie, a cerut cafenelelor, pub-urilor, restaurantelor, sălilor de sport și cinematografele din toată țara să se închidă și „să rămână închise la nesfârșit” pentru a contribui la încetinirea răspândirii focarului de coronavirus. Johnson a spus ulterior că măsurile sunt destinate a fi temporare, durata de închidere depinzând de cât de bine a încetinit Marea Britanie extinderea COVID-19.

Pierderi economice cauzate de pandemie

Pe măsură ce consumatorii britanici au rămas acasă, cererea de consum a scăzut, afectând în primul rând comerțul cu amănuntul și micile întreprinderi, ca și profiturile companiilor mari și mici. Liniile aeriene și industria aviatică sunt la rândul lor afectate, după ce SUA au extins și pentru Marea Britanie interzicerea călătoriilor din/în spațiul Schengen; mai nou, închiderea restaurantelor, hotelurilor și a industriilor de ospitalitate și divertisment ca și a altor companii care presupun aglomerații vor avea efecte greu de cuantificat asupra economiei naționale. Experții avansează totuși o estimare a evoluției PIB, care s-ar reduce cu 15% în al doilea trimestru al anului 2020.

Stimulente pentru susținerea economiei britanice

Întreprinderile mari și mici au solicitat de urgență sprijin guvernamental pentru a le proteja de cele mai grave efecte ale epidemiei de COVID-19. La aceste solicitări, guvernul lui Boris Johnson a răspuns gradual, ca și în cazul restricțiilor de distanțare socială.

- *Primul pachet* de salvare pentru întreprinderi suportat de la buget (12 martie 2020), în valoare de 12 miliarde de lire sterline, aspru criticat pentru dimensiunea sa, a inclus:
 - injecții în numerar de 3.000 de lire sterline pentru întreprinderile mici,
 - amânări la plata impozitelor și reduceri pentru taxele locale încasate de primăria pentru locația afacerii (indiferent de nivelul profitului),
 - „vacanță” de un an la plata taxelor locale (încasate de primăria pentru locația afacerii) de către orice întreprindere din sectorul de vânzare cu amănuntul, pentru petrecerea timpului liber și industria ospitalității,
 - companiile mai mici sunt eligibile și pentru o subvenție în numerar de până la 25.000 de lire sterline, funcție de dimensiunea întreprinderii.

- Un *al doilea pachet* economic „de urgență” pentru sprijinirea mediului de afaceri în timpul crizei coronavirusului (Hunt și Beard, 2020) include:
 - 330 miliarde de lire sterline pentru garantarea împrumuturilor acordate întreprinderilor, pentru a le ajuta să supraviețuiască crizei coronavirusului. Există promisiunea majorării acestei sume, dacă va fi necesar. Această măsură de salvare a economiei este considerată „*cea mai mare din istoria Marii Britanii și punctul cheie al programului guvernamental*” (Cancelarul R. Sunak);
 - O „vacanță ipotecară” sau moratoriu de trei luni la plata ratelor lunare la locuințe pentru proprietarii de locuințe aflați în dificultate ca urmare a coronavirusului;
 - Granturi cash de 10.000 lire sterline pentru cele mai mici 700.000 de întreprinderi din Marea Britanie;
 - O serie de măsuri de scutire de impozite pentru industria ospitalității și a divertismentului.
- Trei zile mai târziu, Primul ministru Boris Johnson a sporit în mod semnificativ acțiunea de a combate coronavirusul cu noi măsuri stricte de distanțare socială, în timp ce Cancelarul Sunak a anunțat un stimulent economic considerat „imens” pentru a menține economia, anume plata salariile lucrătorilor din țară. „Astăzi pot anunța că, pentru prima dată în istoria noastră, Guvernul urmează să plătească salariile oamenilor”, a spus Sunak la o conferință de presă (20.03). Sunak a precizat că guvernul va acorda subvenții care să acopere 80% din salariul de până la 2.500 de lire sterline pe lună al lucrătorilor, cu condiția ca întreprinderile să păstreze personalul. Orice angajator din țară va fi eligibil pentru „schema de menținere a locurilor de muncă coronavirus” și nu va exista nicio limită la valoarea finanțării disponibile.

4.3 SUA

Restricții graduale de distanțare socială contra pandemiei

La scurt timp după anunțul Comisiei Europene privind măsurile coordonate la nivelul Uniunii Europene, Centrul american pentru controlul și prevenția bolilor (CDC, 2020) a publicat un ghid de recomandări pentru 15 zile privind amânarea sau anularea întâlnirilor în masă de peste 50 persoane pe teritoriul SUA. Anterior, multe state americane au implementat restricții care să încurajeze „*distanțarea socială*”, inclusiv închiderea barurilor și restaurantelor sau funcționarea restaurantelor numai pentru furnizarea de alimente în afara locațiilor. Au fost făcute recomandări pentru persoanele vulnerabile (persoane în vârstă și cu condiții severe de sănătate) să stea acasă pentru a preveni răspândirea epidemiei de Coronavirus. Intr-o conferință de presă la Casa Albă, președintele SUA nu a exclus posibile restricții în călătoriile interne. Ulterior, s-a anunțat închiderea granițelor și a traficului aerian cu spațiul Schengen din UE, cu Marea Britanie și Irlanda, cu Canada și Mexic.

Pierderi economice

Președintele Trump a anunțat la 16 martie a.c. că economia SUA ar putea intra în recesiune, în condițiile în care întreprinderile din toată țara se închid pentru a încetini răspândirea pandemiei de coronavirus. Milioane de americani angajați în industria ospitalieră, în retail, precum și în industriile de turism și divertisment ca și cei ce stau acasă să îngrijească persoanele bolnave și copiii a căror școli s-au închis sunt pe cale să își piardă locurile de muncă sau să facă față reducerii severe a numărului de ore lucrate. În acest context, unii experți americani, precum Kevin Hassett (White House Council of Economic Advisers) estimează că luna aprilie a.c. ar putea înregistra cea mai mare pierdere de locuri de muncă din istoria SUA. „Șansele unei recesiuni globale sunt aproape de 100 la sută acum, iar la nivel național un milion de locuri de muncă vor fi pierdute în această lună”.

Saez și Zucman (2020) estimează că dacă cererea agregată a Statelor Unite se va reduce cu 30% în următoarele trei luni, atunci Produsul Intern Brut anualizat va marca o scădere de 7,5%, comparabilă cu o recesiune foarte severă.

Stimulente pentru susținerea economiei americane

Primele măsuri au fost luate de FED (banca centrală a SUA), care a redus dobânda de referință, fără consultări cu partenerii din alte țări, inclusiv cu Banca Central Europeană. Astfel:

- FED a redus rata dobânzii de referință la 0 - 0,25 la sută, pe care firmele financiare o folosesc pentru a stabili ratele creditelor la locuințe și auto, a cărților de credit și altor produse financiare de consum.
- FED a anunțat, de asemenea, că va achiziționa cel puțin 700 de miliarde USD în obligațiuni pentru stabilizarea piețelor financiare și pentru a menține fluxul de credite spre gospodării și întreprinderi.

Guvernul SUA a adoptat începând din luna februarie a.c. până în a doua decadă a lunii martie două pachete de măsuri de stimulare a economiei americane (cu valori de 8,3 miliarde USD și respectiv 100 miliarde USD) și a lansat o nouă propunere în valoare de 1000 miliarde USD, supusă dezbaterii și aprobării parlamentare, cu termen 22 martie 2020.

În prima fază s-a stabilit suma de 8,3 miliarde USD pentru a combate răspândirea virusului. Măsura, semnată în lege la 6 martie, prevede:

- Finanțare suplimentară pentru Centrele pentru Controlul și Prevenirea Bolilor (CDC), Administrația pentru Alimente și Medicamente (FDA), Institutul Național de Sănătate (NIH), Departamentul de Stat, Administrația pentru Întreprinderi Mici (SBA) și Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).
- 4 miliarde USD pentru a face disponibile mai multe teste de coronavirus și 1 miliard USD pentru subvenționarea împrumuturilor pentru întreprinderile mici.

În a doua fază, o lege semnată de președinte la 18 martie a.c prevede alocarea unei sume de circa 100 miliarde USD, care va acoperi:

- Testarea gratuită pentru coronavirus inclusiv pentru persoanele neasigurate.
- Două săptămâni de concediu medical plătit.
- Creșterea fondurilor federale pentru Medicaid și pentru programele de securitate alimentară.
- Creșterea beneficiilor la asigurarea de șomaj.

În cea de a treia fază, Casa Albă și liderii Camerei Reprezentanților au înaintat propunerea sumei de 1000 miliarde USD care va acoperi planuri specifice de salvare a industriei și plăți individuale la contribuabili. Propunerea prevede:

- Două runde de plăți directe la contribuabili, la 6 aprilie și 18 mai, care vor costa 250 miliarde USD fiecare. Sumele alocate individual sau pe familii vor fi trimise direct sub formă de cecuri la domiciliul contribuabililor.
- 300 miliarde USD pentru creditarea micilor întreprinderi (angajatorii cu până la 500 angajați vor fi eligibili).
- 50 miliarde USD pentru industria aeronautică/aviatică.
- 150 miliarde USD pentru alte industrii afectate, inclusiv hoteluri, cazinouri, operatori de linii de croazieră și de mall-uri.
- Fondul garantat pe piața monetară reciprocă.

5. CONCLUZII

➤ **Incidența coronavirus COVID-19 pe plan global și european- în ultima decadă a lunii martie 2020**

Viteza enormă de propagare a virusului COVID-19 a determinat Organizația Mondială a Sănătății (OMS) să declare la 30 ianuarie 2020 „Stare de urgență globală pentru sănătatea publică” (pandemie). La jumătatea lunii martie a.c., centrul de greutate al epidemiei s-a mutat din Asia în Europa, unde numărul cazurilor continuă să crească, iar 6 din primele 10 țări cu cele mai multe cazuri și decese cauzate de COVID-19 sunt membre ale Uniunii Europene. Incidența cazurilor în Uniunea Europeană, Spațiul Economic European și Marea Britanie este mai mare decât cea la nivel global, fiind afectată circa 0,01% din populația zonei.

➤ **Pagube economice**

Într-o primă fază, toate țările au fost afectate de întreruperea/ reducerea activităților la serviciile de transport aerian și rutier, rețelele de hoteluri și restaurante, industria de petrecere a timpului liber, școlile și universitățile, apoi, treptat orice activități economice colective ce nu permit respectarea distanței între persoane și constituie amenințare la sănătatea publică.

La ora actuală, pandemia și măsurile de prevenție pentru răspândirea virusului au condus la reducerea cererii agregate de consum, care a perturbat lanțurile de aprovizionare, a

încetinit comerțul internațional, cu efecte negative predictibile asupra veniturilor întreprinderilor și ale angajaților la nivel european și global. Multe întreprinderi nu au suficiente lichidități pentru a face față reducerii cererii de consum, existând riscul închiderii afacerilor, ce afectează nu numai angajații, ci și familiile acestora.

➤ **Individualism și izolaționism în planurile de intervenție ale guvernelor pentru salvarea economiei și a locurilor de muncă**

Principala preocupare a țările membre ale Uniunii Europene este rezolvarea individuală a gravelor probleme cu care se confruntă și în mult mai mică măsură acordarea de sprijin una alteia.

În încercarea de atenuare a individualismului, Comisia Europeană a subliniat recent două priorități ale Uniunii în conjunctura actuală: a) funcționarea liberă a Pieței interne unice, fără restricționarea transportului și b) protecția dreptului cetățenilor europeni de liberă circulație. Totodată, a inițiat un plan de coordonare a statelor membre în găsirea de soluții.

Pe de altă parte, Uniunea Europeană, care se confruntă cu dimensiunea limitată a bugetului după Brexit, consideră că *răspunsul fiscal principal la Coronavirus va veni din bugetele naționale ale statelor membre*. În schimb, Comisia Europeană a anunțat un plan european de coordonare pentru contracararea impactului economic negativ al noului Coronavirus. Obiectivele și măsurile inițiate de Comisia Europeană sunt prezentate sintetic în acest articol.

➤ **Studii de caz relevante pe plan european și global: Franța, Marea Britanie, SUA**

Această ultimă parte a articolului prezintă o analiză a restricțiilor, pagubelor economice și stimulentele guvernamentale de redresare a economiei și păstrare a locurilor de muncă, la nivelul individual al unor țări. Alegerea țărilor analizate s-a făcut în funcție de relevanța lor în plan european și global. Scopul nostru este de a releva plaja largă de restricții impuse pentru frânarea extinderii pandemiei și de stimulente pentru susținerea economiilor naționale și a locurilor de muncă, considerând că cifrele avansate de guvernele acestor state sunt mai puțin relevante pentru România, țară cu o populație și un PIB incomparabil mai mici. Măsurile luate de aceste state puternice ar putea fi totuși utile factorilor de decizie din România pentru a analiza care dintre măsuri s-ar putea adopta și cu ce costuri.

Referințe bibliografice

- BioTrust. 2020. USA. 22.03
- Braun, E. (2020). Politico, 17.03
- CDC (Centers for Disease Control and Prevention). 2020. USA. 15.03
- Comisia Europeană. (2020 a). ANNEXES to the COMMUNICATION COM(2020) 112 final

ORIENTĂRI STRATEGICE ALE UE

- Comisia Europeană. (2020 b). *Coordinated economic response to the COVID-19 Outbreak*. COM(2020) 112 final 13.03
- Comisia Europeană (2020 c). ANNEX 3 –STATE AID. *Aid to companies facing acute liquidity needs and/or facing bankruptcy due to COVID-19 outbreak*. COM(2020). 112 final Brussels, 13.03. Disponibil la: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-coordinated-economic-response-covid19-march-2020_en.pdf
- Hunt,M. și Beard, J. (2020). *Chancellor Rishi Sunak unveiled an unprecedented £330bn worth of guarantees to help businesses survive the coronavirus crisis*. The Telegraph, 17 March. Disponibil la: <https://www.telegraph.co.uk/business/2020/03/17/britains-biggest-ever-bailout-key-points/>
- Oil& Energy Insider. 2020. London, 20 martie
- OMS, NHC- China și CDC- SUA. 2020
- Reichlin, L. 2020. *Covid-19 is an opportunity for Europe*. Social Europe, 17 March
- RTL. (2020). 17 martie 2020
- Saez, E., Zucman,G. (2020). *Keeping business alive: the government will pay*. Social Europe, 18th March
- Toynbee, P. 2020. The Guardian, 17.03
- Worldometers, 18/03/2020. Disponibil la: <https://www.worldometers.info/coronavirus/>
- World News. (2020). March 15